

بسم الله الرحمن الرحيم

قوه مجریه

جمهوری اسلامی ایران دارای سه قوه اصلی مقننه (با وظیفه اصلی قانون گذاری)، مجریه (با وظیفه اصلی اجرای قوانین) و قضائیه (با وظیفه اصلی نظارت) است که به مجموعه رئیس جمهور، معاونان و وزیران و هیئت دولت، و تمامی نهادها و ادارات تابعه آن، دولت یا همان قوه مجریه اطلاق می شود. رئیس آن توسط رای مستقیم مردم به مدت چهار سال انتخاب و توسط رهبری کشور، حکم ریاستش امضا می شود.

وه مجریه یکی از قوای سه گانه (مقننه، مجریه، قضائیه) است که وظیفه اداره کشور بر اساس قوانینی را که قوه مقننه مصوب کرده دارد. رئیس قوه مجریه رئیس جمهور است که با رای مستقیم مردم انتخاب می شود. در برخی کشورها که دارای نظام پارلمانی هستند مانند هند و انگلستان ریاست قوه مجریه با نخست وزیر است که توسط نمایندگان مجلس انتخاب می شود. گاه چنین کشورهایی دارای پادشاه مانند سوئد و یا رییس جمهور مانند آلمان هستند که مقامی تشریفاتی محسوب می شود. در برخی کشورها مانند روسیه، ترکیه و پاکستان ریاست جمهور و نخست وزیر هر دو دارای قدرت هستند. این قوه دارای ارکان مختلفی است:

- وزارتخانه‌ها مانند وزارت کشور، وزارت امور خارجه و وزارت دفاع و سازمانها و شرکتهای تابعه

- معاونین و مشاورین ریاست جمهوری و سازمانهای تابعه مانند سازمان مدیریت و برنامه ریزی، بانک مرکزی، سازمان حفاظت از محیط زیست، سازمان تربیت بدنی

برخی از مهم ترین وظایف و اختیارات قوه مجریه عبارت اند از:

۱- اداره امور عالی کشور: مسئولیت اجرای قانون اساسی، امضای قراردادهای بین المللی، اعزام و پذیرش سفیران و ریاست و مسئولیت شوراها و عالی کشور

۲- ریاست اعمال اجرایی کشور؛ که زیر نظر وزرا و سازمانهای اجرایی زیر مجموعه ریاست جمهوری انجام وظیفه می کنند.

۳- وظایف در ارتباط با تعامل با قوای دیگر: امضای قوانین ، همه پرسی ، نصب و عزل وزیران توقف انتخابات تقاضای تشکیل جلسه غیر علنی و...

۴- تصویب لوایح و ارسال به قوه مقننه ، تصویب آیین نامه ها ی اجرایی و نظارت بر عملکرد دستگاههای اجرایی. (هاشمی، ۱۳۸۴)

اگر بدنه قوه مجریه را بشکافیم و اجزای اصلی آن را مورد بررسی قرار دهیم می بینیم که در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران اصل بر تمرکز امور اجرایی و واگذاری وظایف عمومی به دولت است . از این رو، اتخاذ تصمیم و انتخاب راهبردهای عملیاتی در مسئولیت مستقیم رئیس جمهور و وزراء قرار می گیرد که در مجموع شخصیت حقوقی دولت را به وجود می آورند و بر نهادها و سازمان های اداری کشور ریاست دارند . به دلیل تنوع وظایف و اعمال اجرایی دولت و بنا به مقتضیات حقوقی تشکیلاتی، ممکن است تصمیم گرفته شود که یک یا چند وظیفه عمومی از مرکزیت اجرایی دولت خارج شود و به صورت غیرمتمرکز به اجرا درآید

برای این منظور و واگذاری وظایف مدیریت شده متمرکز به واحدهای اجرایی پایین تر از دولت، سازمان های اداری دیگری در کنار دولت ایجاد می شوند که موسسات عمومی نامیده می شوند و تأسیس آن مستلزم کسب مجوز قانونی است.

مؤسسه های عمومی را می توان به دو دسته غیرانتفاعی و انتفاعی تقسیم کرد . مؤسسه های غیرانتفاعی به دنبال کسب سود نیستند و صرفاً در چارچوب قوانین مربوط به اجرای یک یا چند وظیفه از وظایف عمومی دولت می پردازند؛ مانند برخی از دانشگاه ها و مراکز علمی و پژوهشی یا بیمارستان ها. اما مؤسسه های انتفاعی از قبیل شرکت ها، بانک ها یا کارخانه ها با هدف کسب منفعت مالی به وجود می آیند.

قوه مجریه در نظام جمهوری اسلامی، جایگاه بی بدیل دارد و منشا اصلی تحول و تحرک در کشور قوه مجریه می باشد. گستردگی اختیارات دولت در عرصه های مختلف اقتصادی، سیاسی و فرهنگی بیانگر حوزه وسیع تاثیرگذاری این قوه است و اساساً کارآمدی نهادهای دیگر و حتی قوای مقننه و قضائیه نیز تا حدود زیادی منوط به عملکرد صحیح قوه مجریه می باشد. همچنان که عدم هماهنگی میان دولت و دو قوه دیگر به نوعی واگرایی خواهد انجامید که کارایی نظام و حل مشکلات مردم را در محاق چالش های مخرب فرو خواهد برد.

در بین سه قوه، قوه مجریه جایگاه ویژه و اهمیت خاصی دارد. زیرا این قوه علاوه بر صلاحیت های زیاد، با مردم بصورت مستقیم ارتباط دارد و گسترده ترین قوه می باشد. قوه مجریه شامل ترین و گسترده ترین قوه است و از اختیارات زیاد و گسترده برخوردار می باشد. عملکرد دولت یا همان قوه مجریه، اثرات مستقیم بر نحوه رفتار و برخورد و عملکرد مردم و سایر نهادهای داخل و خارج کشور دارد.